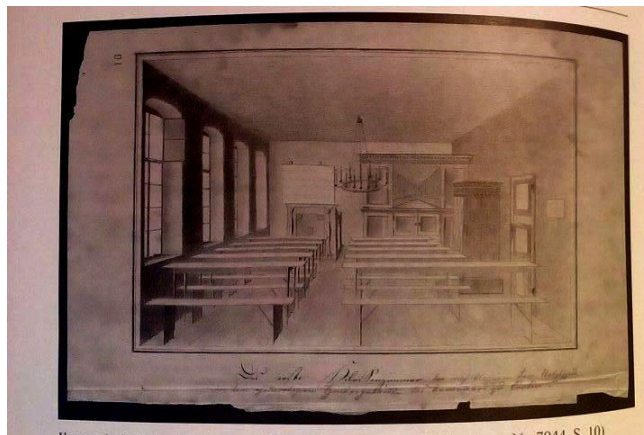

Budynek przy ul. gen. Wł. Andersa 30 – obecny Zespół Szkół nr 1 im. M.Kopernika (budynek ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków).

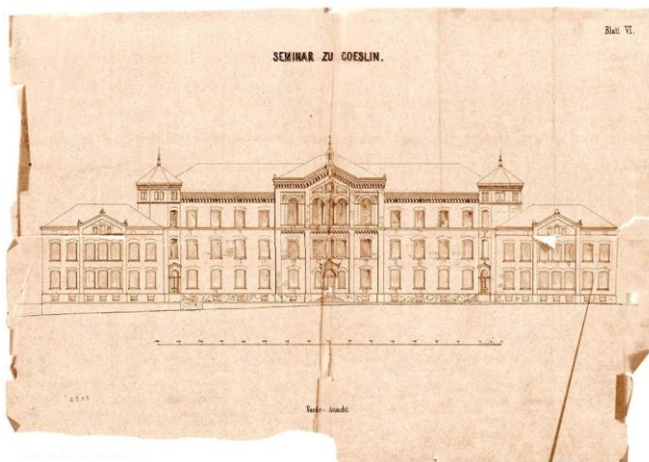
Koszalin, I 2019 r.

OKRES NIEMIECKI - SEMINARIUM NAUCZYCIELSKIE

Wiek XVIII był stuleciem Oświecenia. Władcy ówczesnych państw europejskich przeprowadzali wiele reform w duchu tzw. absolutyzmu oświeconego. Wtedy też postawiono pierwsze kroki w upowszechnianiu i poddaniu kontroli państwa jednej z najważniejszych dziedzin ludzkiego życia - edukacji. W Polsce powstała Komisja Edukacji Narodowej będąca ostatnią próbą ratowania kraju przed upadkiem moralnym, ekonomicznym i edukacyjnym oraz rozbiorami. W Prusach wprowadzano również od II poł. XVIII w. powszechny obowiązek szkolny, a do realizacji tego nowego prawa potrzebowano licznych kadr nauczycieli wykształconych, a nie przypadkowych.

Wnętrze sali lekcyjnej w starym budynku Seminarium – I poł. XIX w.

Plan nowego budynku Seminarium – Gustav Knoblauch – jeden ze szkiców, dziś dostępny w zasobach berlińskiego Muzeum Architektury.

Po zakończeniu wojen napoleońskich utworzono Rejencję Koszalińską i rozpoczęto realizację reformy szkolnej. Zadanie to powierzono Karlowi Heinrichowi Neumannowi, który przybył do Koszalina z Lossow koło Frankfurtu nad Odrą. Był on doświadczonym, blisko 40-letnim, pastorem i inspektorem szkolnym.

1 października 1816 r. Neumann dokonał otwarcia Królewskiego Seminarium Nauczycielskiego, które było pierwszym na tzw. niemieckim Pomorzu Tylnym. Pierwsze lata to przede wszystkim trudności lokalowe – wynajmowano izby w pobliżu Katedry, następnie zbudowano parterowy domek

Seminarium – XX w..

na dzisiejszej ul. Konstytucji 3 Maja, tuż przed tzw. Bramą Wysoką. Seminarzystów dobierano bez egzaminów wstępnych a ich życie codzienne nie należało do łatwych - sami musieli zadbać o nocleg i wyżywienie, nie wolno im było uczęszczać do miejsc rozrywki i zażywać tabaki. Stopniowo udało się stworzyć system corocznych przyjęć seminarzystów, których podzielono na klasy z dwuletnim cyklem kształcenia.

Seminarium – przełom XIX i XX w.

Za kadencji dyrektora Rungego położono kamień węgielny pod budowę nowego gmachu Seminarium, a plany te ostatecznie zrealizował najbardziej znany wieloletni (1827-1851) dyrektor Szkoły Johann Wilhelm Matthias Henning, pochodzący z Darłowa.

Nowy budynek otwarto

uroczyście w październiku 1828 r. – znajdowały się w nim klasy dla seminarzystów, dwa mieszkania służbowe, m.in. dla dyrektora, pokoje dzienne i sypialnie dla seminarzystów. W 1830 r. wzniesiono budynek gospodarczy a w roku następnym kolejny budynek mieszkalno-wykładowy, całość poświęcono w listopadzie 1831 r.

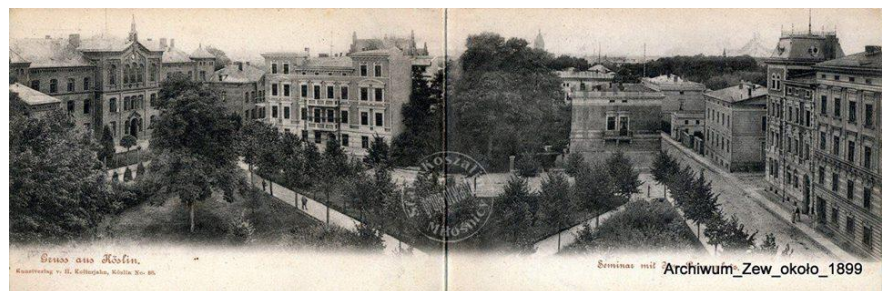

Seminarium – przełom XIX i XX w.

W tym roku seminarzyści ostatecznie zaprzestali praktyk nauczycielskich w szkole miejskiej (istniejącej od grudnia 1816 r.) gdyż w nowo zbudowanym budynku utworzono bezpłatną szkołę dla prawie 200 ubogich dzieci- jako szkołę wzorcową (ćwiczeń) dla seminarzystów. Ilość dzieci

uczęszczających do tej szkoły ćwiczeń ulegała zmianom w zależności od możliwości lokalowych, np. po pożarze budynku w 1869 r. drastycznie spadła. W ramach Seminarium czasowo działały też: ochronka dla małych dzieci i niedzielna szkółka dla uczniów rzemieślników, w których seminarzyści przygotowywali się do wykonywania zawodu.

Przez cały czas istnienia Seminarium ważnym przedmiotem była gimnastyka. Najpierw zajęcia odbywały się na świeżym powietrzu i niewielkim boisku. W miarę rozwoju Szkoły zbudowano drewnianą salę gimnastyczną, potem kolejną, a sali z prawdziwego zdarzenia Szkoła doczekała się dopiero w latach 30-tych XX w., po gruntownym remoncie. Seminarzyści korzystali też, od roku 1842, z pływalni na Dzierżęcince a później z nowo zbudowanej pływalni miejskiej (1909 r.) na wzgórzu Czarna Góra, w rejonie obecnej ul. Raclawickiej.

Seminarium – najbliższe otoczenie szkoły – plac Brauna – z widoczną po prawej stronie współczesną ulicą Zwycięstwa – koniec XIX w.

Szkoła nie miała szczęścia do bardzo ważnych rocznic. W 1866 r. (50 lecie) zakończyła się wojna prusko-austriacka i żadne rocznicowe obchody nie odbyły się. W 1916 r. (100 lecie) trwała I wojna światowa, a ówczesny dyrektor Friedrich August Huebner wyprosił u władz pozwolenie na niezwykle skromną uroczystość.

W 109 letniej historii Szkoły doliczyć możemy się 13-14 dyrektorów placówki, chociaż za pierwszego, właściwego, uznaje się dyrektora Runge – wprowadził dzienniki zajęć i plan lekcji (1824-1827) a za ostatniego Friedricha Augusta Huebnera (1907-1925).

Seminarium – przełom XIX i XX w.

W nocy z 22 na 23 stycznia 1869 r. wybuchł pożar, który zniszczył większą część budynku oraz dokumentacji. Był to bardzo trudny okres dla Szkoły - w różnych punktach miasta musiano zakwaterować nauczycieli, seminarzystów i dzieci ze szkoły ćwiczeń. Część seminarzystów przeniesiono do Barcina w powiecie sławieńskim. Podjęto decyzję o budowie nowego gmachu który został zaprojektowany w stylu angielskiego gotyku przez berlińskiego architekta Gustava Knoblaucha. Oddany do użytku w 1872 r. przetrwał w niewiele zmienionej formie do dziś.

Seminarium – okres międzywojenny XX w.

W Muzeum Architektury w Berlinie zachowały się oryginalne rysunki projektowe budynku. Nazwa ulicy, przy której stanął nowy budynek to Poststrasse (dziś ul. Wł. Andersa) i Seminarstrasse (dziś ul. Clausiusa).

Pruskie seminaria nauczycielskie zostały zlikwidowane w 1925 r., ostatni nabór odbył się w 1922 r. a ostatni egzamin końcowy - wiosną 1925 r. Razem w 109-letniej historii seminarium wykształciło się prawie 3 tysiące nauczycieli.

* Większość informacji pochodzi z: Rocznik Koszaliński 2016, Uwe Thiel, Królewskie Seminarium Nauczycielskie w Koszalinie. Z jego 109-letniej historii. Tłumaczenie: Anna Zbroszczyk.

OKRES NIEMIECKI - GIMNAZJUM MIEJSKIE

O historii koszalińskiego gimnazjum wyczerpującą i niezwykle ciekawą monografię napisał dyrektor tej Szkoły, w latach 1912-1924, dr Waldemar Olsen na 100-lecie jej istnienia: „Geschichte des Kosliner Gimnasiums mit Oberrealschule”. Gimnazjum zostało założone 2 października 1821 r. i podobnie jak Seminarium początkowo miało kłopoty lokalowe. Kilka lat później ulokowało się przy ówczesnej Bochterstrasse (późniejsza nazwa Strasse der SA). Dziś to miejsce to ul. Władysława Andersa przy skrzyżowaniu z ul. Juliusza Słowackiego. Miejsce to wskazuje Fritz Treichel w monografii miasta z 1939 r. – „Die Geschichte der Stadt Koslin” .

Początkowo otwarto tylko 4 klasy i przyjęto nieco ponad 70 uczniów. Pierwsi abiturienti opuścili szkołę Wielkanocą 1825 r. W latach późniejszych szkoła kształciła ponad 100 uczniów, od połowy XIX w. od 200 do nawet 375 rocznie, a po połączeniu ze Szkołą Realną w gmachu kształciło się od 500 do ponad 600 uczniów. Taką możliwość dawał nowy, zaprojektowany z rozmachem, budynek Gimnazjum oddany do użytku w 1879 r. (dziś Sportowa Szkoła Podstawowa nr 1 im. Polskich Olimpijczyków, ul. Zwycięstwa 117).

dr S. Rost – absolwent Szkoły z 1939 r. podczas wizyty u nas w 2014 r.

Szkoła posiadała w swojej historii 12 dyrektorów: pierwszy dr Moritz Muller (1821-1851) i ostatni dr Marufke (1940-1945).

Nauczane przedmioty to m.in. łacina, greka, języki - francuski i angielski, matematyka, historia, język ojczysty - niemiecki, śpiew, taniec i muzyka. Szczególną uwagę zwracają raporty inspektorów oświatowych o bardzo wysokim poziomie nauczania łaciny, która była przedmiotem głównym we wszystkich oddziałach szkolnych.

Jednym z najbardziej znanych absolwentów gimnazjum (rocznik 1839) był urodzony w Świdwinie w 1821 r. Rudolf Ludwig Karl Virchow – niemiecki patolog, antropolog i higienista, twórca pojęcia Kulturkampf tak bardzo źle kojarzącego się Polakom żyjącym w okresie bismarckowskim.

Uczniowie gimnazjum bardzo aktywnie uczestniczyli w życiu miasta. W 1859 r. odwołano zajęcia aby uczniowie mogli wziąć udział w uroczystym otwarciu połączenia kolejowego ze Szczecinem. W 1863 r. uczniowie zorganizowali uroczyste obchody 50-lecia

dr S. Rost (najwyższy, na pierwszym planie) – jako młody uczeń szkoły podczas jednej z uroczystości szkolnych.

wojen wyzwolenicznych Prus z Napoleonem. W 1871 r. odbyły się uroczystości żałobne na cześć poległych w dopiero co zakończonej wojnie prusko-francuskiej.

Po likwidacji Seminarium, budynek na ul. Andersa poddano gruntownemu remontowi. Ze wspomnień jednego z absolwentów szkoły dr Siegharda Rosta (1921-2017) wiemy, że dobudowano wtedy salę gimnastyczną w stylu neogotyckim, przez co budynek sprawia wrażenie jednolitej czasowo bryły. Pokój nauczycielski znajdował się w tym samym miejscu co i dziś, a gabinet dyrektora tuż obok (po lewej stronie idąc w kierunku, nowszej, dużej sali gimnastycznej). Przeszklenia nad salami lekcyjnymi istnieją od czasów niemieckich a biblioteka szkolna znajdowała się na I piętrze w gabinecie biologii, obok pokoju nauczycielskiego. W miejscu dzisiejszego wybetonowanego boiska istniało „klepane” z bieżnią pod płótnem. Ojciec Siegharda Rosta był nauczycielem wychowania fizycznego w naszej szkole przed wojną.

Od 1925 r. zaczęto poszczególne klasy gimnazjum stopniowo przenosić z budynku współczesnej Szkoły Sportowej Podstawowej do naszego budynku na dzisiejszej ul. Wł. Andersa 30, aż do 1930 r. umieszczono tu całe gimnazjum.

W 1944 r. odbył się ostatni egzamin maturalny.

OKRES POLSKI - SZKOŁY ZAWODOWE

We wrześniu 1945 r. rozpoczęła pracę pierwsza szkoła zawodowa w Koszalinie- Gimnazjum Kupieckie, której dyr. był Stanisław Piestrak (róg ulic Szymanowskiego i Traugutta). Naukę rozpoczęło 34 uczniów, których liczba, w ciągu roku, zwiększyła się do 118 osób. Następnie w kwietniu 1946 r. szkołę przeniesiono na górne piętra SP nr 1 przy ul. Zwycięstwa. Od września 1946 r. Szkoła znalazła miejsce w obecnej siedzibie przy ówczesnej ulicy Alfreda Lampego 30 (dziś Wł. Andersa 30). Wtedy też Szkoła otrzymała nową nazwę – Państwowe Gimnazjum Handlowe i Liceum Handlowe. W 1951 r. nastąpił podział Szkoły na Technikum Handlowe przy ul. A. Lampego i Technikum Finansowe przy ul. Estkowskiego (obecna ul. Biskupa Czesława Domina). Potem szkoły się połączyły i powstało pięcioletnie Technikum Ekonomiczne z siedzibą na ul. A. Lampego 30. We wrześniu 1963 r. powstał Zespół Szkół Zawodowych nr 1. W październiku 1975 r. nadano szkole imię Mikołaja Kopernika i sztandar. We wrześniu 2002 r. placówka otrzymała nazwę Zespół Szkół nr 1.

W styczniu 1976 r. rozpoczęto budowę nowej sali gimnastycznej, którą oddano do użytku we wrześniu 1979 r. Stara albo mała sala gimnastyczna istnieje od lat 30-tych XX wieku.

W szkole istniały różne: dzienne, wieczorowe, zaoczne, zasadnicze zawodowe kierunki kształcenia - od kierunków ekonomicznych, handlowych, finansowych, statystycznych, rachunkowych do zawodowych - sprzedawca, przetwórstwo mięsne, kelner, kucharz, młeczarz, piekarz, a nawet eksploatacja pocztowa. Obecnie – technik hotelarz, logistyk, obsługa turystyczna, żywienie i usługi gastronomiczne, rachunkowość i branżowa szkoła zawodowa – zawód kucharz.

Mury szkolne opuściło, w całej historii szkoły, około 18 tysięcy absolwentów. Do pierwszej matury w 1946 r. przystąpiło i zdało 14 abiturientów.

Dyrektorzy szkoły:

Stanisław Piestrak 1945-1948

Halina Buschke 1948-1950

mgr inż. Sadkowski 1950

Barbara Lipińska 1950-1951

Kazimierz Kozaczek 1951-1954

Wanda Wojdyło 1951- 1953

Eugeniusz Kot 1953-1954

Wiktor Sikorski 1953-1954

Kazimierz Karbowski 1954-1958

Józef Kolibowski 1958-1963

Bolesław Wojciechowski 1963-1965

Józef Rudecki 1965-1990

Jadwiga Topolan 1990-2016-12-02

Szymon Konefał od 2016 r.

W latach 50-tych było kilku dyrektorów jednocześnie bowiem istniał wtedy podział na dwie szkoły.

Liczba uczniów wahała się, od skromnych na początku istnienia, od około 2 tys. do 1000 obecnie.

Oprócz szkolnego stomatologa w naszej szkole przyjmował lekarz codziennie i to przez 6 godzin (lata 60-te).

Zegar szkolny posiada nietypową cyfrę godziny 4 (16) pisaną: IIII a nie IV.

Wg danych na rok szkolny 2005/2006 w naszej szkole uczyło od 1945 r. prawie 400 nauczycieli, m.in. w nieznanym dziś jako odrębne przedmioty: j.rosyjski, aparaty, arytmetyka gospodarcza, taniec, ekonomia polityczna, pisanie na maszynie, scenografia, biurowość.

Maciej Żytkiewicz